

خلیج فارس در دوران باستان

قدمت خلیج فارس با همین نام چندان دیرینه است که عده‌ای معتقدند: «خلیج فارس گهواره تمدن عالم یا خاستگاه نوع بشر است.» ساکنان باستانی این منطقه، نخستین انسان‌هایی بودند که روش دریانوردی را آموخته و کشتی اختراع کرده و شرق و غرب را به یکدیگر پیوند داده‌اند. اما دریانوردی ایرانیان در خلیج فارس، قریب پانصد سال پیش از میلاد مسیح و در دوران سلطنت داریوش اول آغاز شد.

داریوش بزرگ، نخستین ناوگان دریایی جهان را به وجود آورد. کشتی‌های او طول رودخانه سند را تا کرانه‌های اقیانوس هند و دریای عمان و خلیج فارس پیمودند، و سپس شبه جزیره عربستان را دور زده و تا انتهای دریای سرخ کنونی رسیدند. او برای نخستین بار در محل کنونی کانال سوئز فرمان کندن کانالی را داد و کشتی‌هایش از طریق همین کانال به دریای مدیترانه راه یافتند.

در کتیبه‌ای که در محل این کانال به دست آمده نوشته شده است: "من پارسی هستم. از پارس مصر را گشودم. من فرمان کندن این کانال را داده‌ام از رودی که از مصر روان است به دریایی که از پارس آید پس این جوی کنده شد چنان که فرمان داده‌ام و ناوها آیند از مصر از این آبراه به پارس چنان که خواست من بود." این نخستین مدرک مکتوب بجا مانده درباره خلیج فارس است.

از سفرنامه فیثاغورث ۵۷۰ قبل از میلاد تا سال ۱۹۵۸ در تمام منابع مکتوب جهان نام خلیج فارس و یا معادل‌های آن در دیگر زبانها ثبت شده است. از دوره جمال عبدالناصر رئیس جمهور پیشین مصر، به تشویق او و اوجگیری تعصب عربی، رسماً کشورهای عربی نام تاریخی خلیج فارس را در رسانه‌ها و کتب رسمی عربی تغییر دادند.

در دوره داریوش دوم ناوگانی ایرانی به رهبری سردار صداسپ ماموریت یافت تا جهان را دور بزند و عازم مدیترانه و سواحل شنقیط (موریتانی) تا نزدیک اشانتی و سواحل بنین پیش رفتند ولی در اثر برخورد با اقوام وحشی سفر را ناتمام گذاشتند.

خلیج فارس از سمت شمال با ایران، از غرب با کویت و عراق و از جنوب با عربستان، بحرین و امارت متحده عربی همسایه است. وسعت آن ۲۴۰،۰۰۰ کیلومتر است و پس از خلیج مکزیک و خلیج هودسن سومین خلیج بزرگ جهان بشمار می‌آید.

این خلیج توسط تنگه هرمز به دریای عمان و از طریق آن به دریاهای آزاد مرتبط است و جزایر مهم آن عبارت‌اند از: خارک، ابوموسی، تنب بزرگ، تنب کوچک، کیش، قشم، و لاوان که تمامی آنها به ایران تعلق دارد. خلیج فارس و سواحل آن معادن

سرشار نفت و گاز دارد و مسیر انتقال نفت کشورهای چو کویت، عربستان و امارات متحده عربی است. به همین دلیل، منطقه‌ای مهم و راهبردی بشمار می‌آید.

بندرهای مهمی در حاشیه خلیج فارس وجود دارد که از آنها می‌توان بندر شارجه، دویی، ابوظبی و بندر عباس و بوشهر را نام برد. دریانوردی در خلیج فارس پیشینه بسیار طولانی دارد ولی نخستین مدارک قطعی در این زمینه به سده چهارم پیش از میلاد مربوط است.

پس از بسته شدن راه بازرگانی میان خاور و باختر در دوره عثمانی، پرتغالی‌ها متوجه اهمیت این خلیج شدند، به طوری که سراسر سده شانزدهم میلادی خلیج فارس را در تصرف خود داشتند. اما پس از آن انگلستان توانست کشورهای رقیب را از آن خارج کند و در آغاز قرن نوزدهم بر آن تسلط یابد. با این حال، در سال‌های بعد نیز کشورهای حاشیه جنوبی آن به تدریج مستقل شدند و انگلستان پایگاه‌های خود را از دست داد.

<http://nayabestan.persianblog.ir>